

УДК: 378.147.1:001

О.П. ЛЯСКА, А.Г. ІСТОМЛІНА-НАПОРЧУК

**АКТИВІЗАЦІЯ САМОРОЗВИТКУ МАЙБУТНЬОГО ІНЖЕНЕРА-ПЕДАГОГА
В ПРОЦЕСІ ЙОГО ПРОФЕСІОНАЛІЗАЦІЇ ЗАСОБАМИ ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ**

Резюме. Стаття розкриває концептуальні положення розвитку готовності майбутнього інженера-педагога до педагогічної діяльності через розкриття його внутрішніх можливостей. Пропонується до використання у вищій школі технологія педагогічного супроводу, яка відповідає суб'єктності особистості, створює для неї орієнтаційне поле розвитку і середовище підготовки до фахової діяльності.

Ключові слова: інженер-педагог, професійно-педагогічна підготовка, технологія педагогічного супроводу, суб'єктність, готовність до діяльності, орієнтаційне поле розвитку.

Постановка проблеми. Однією зі складових у фаховій підготовці майбутнього інженера-педагога є професійно-педагогічна, метою якої є формування основ педагогічної діяльності, що передбачає наявність стійкого інтересу до інженерно-педагогічного фаху, розвиток стійкого бажання і прагнення займатися цим видом активності, володіння системою наукових знань про цю діяльність, вмінь їх використовувати як інструмент професійного мислення і професійних завдань [10].

Система професійної парадигми у вищому навчальному закладі повинна бути спрямована на підготовку майбутнього інженера-педагога, котрий втілюватиме цінності громадянського суспільства і на високому професійному рівні вирішуватиме проблеми, що постають у професійних навчальних закладах. Як показують дослідження, у молодого педагога повинні бути сформовані не тільки перелічені ознаки, але й готовність до виконання майбутньої професійно-педагогічної діяльності. Її можна розвинути, замінивши традиційні технології взаємодії у вищій школі, новими, тими, що розкриють внутрішній потенціал особистості і зорієнтують її на подальшу творчу реалізацію.

Аналіз останніх досліджень. Готовність до педагогічної діяльності повною мірою проаналізована К.М. Дурай-Новаковою, яка здійснила теоретичний аналіз проблеми, розробила модель формування професійної готовності, запропонувала методику її дослідження. Дослідниця трактує готовність і як результат професійної підготовки, і як якість особистості, і як наявність установок і цінностей [3].

Аналіз робіт дослідників проблеми професійної підготовки педагога (Л.М. Мітіна, О.Б. Орлов, В.О. Сластьонін) дозволяє визначити «готовність до педагогічної діяльності» як:

- сукупність знань, умінь та навичок, а також способів діяльності;
- систему професійно-значущих і важливих якостей особистості;
- установку на майбутню діяльність, прийняття її і прагнення виростати в рамках професії.

Ми розуміємо готовність до професійно-педагогічної діяльності не лише як цілісну системну властивість, яка характеризує здатність інженера-педагога до самостійної роботи, але ще й як активно-позитивне ставлення до своєї професії і сформованість професійної свідомості та самосвідомості. Отже, становлення студента як професіонала - це розвиток його як суб'єкта діяльності, що здатен до:

- рефлексивного аналізу способів і методів своєї діяльності;
- усвідомлення професійних цінностей і смислів;
- розуміння власних професійних особливостей як основи професійного зростання та особистісного розвитку (когнітивний аспект).

Активно-позитивне ставлення до своєї професії – це стійке ставлення до своєї професії (афективний аспект), володіння компетенціями, що забезпечують успішне виконання професійних функцій (змістовий компонент) і прагнення (вміння) діяти як еталонний представник професійної спільноти у відповідності до норм поведінки в ній (регулятивний аспект).

У змістовий компонент готовності В.О. Сластьонін включає “професійну компетентність спеціаліста”. До показників готовності він відносить здатність ідентифікувати себе з іншими; психологічний стан, що відображає динамізм особистості, багатство її внутрішньої енергії, ініціативність, волю, винахідливість, емоційну стійкість, яка забезпечує витримку; професійно-педагогічне мислення, що дозволяє проникати в причинно-наслідкові зв'язки педагогічного процесу, аналізувати свою діяльність, відшукувати науково обґрунтовані пояснення успіхів та невдач, а також передбачати результати роботи. Згідно позиції дослідника, професійно-педагогічна готовність – це складний синтез взаємопов'язаних структурних компонентів:

- психологічної готовності (сформована спрямованість на педагогічну діяльність, установка на роботу у професійному навчальному закладі);
- науково-теоретичної готовності (наявність обсягу педагогічних, психологічних, соціальних знань, необхідних для компетентної педагогічної діяльності);
- практичної готовності (наявність сформованих на належному рівні професійних знань і умінь);
- психофізіологічної готовності (наявність відповідних передумов для оволодіння педагогічною діяльністю, сформованість професійно значущих якостей);
- фізичної готовності (відповідність стану здоров'я та фізичного розвитку вимогам педагогічної діяльності та професійної працездатності) [8].

Регулятивний аспект готовності, як показує досвід, забезпечує якість процесів саморегуляції і саморозвитку. А між тим невпевненість у собі, наявність комплексів, тривожності, ригідних установок заважають підвищенню статусу в професійній групі, ведуть до помилкових способів самоствердження, а значить, до деформацій професійного розвитку.

© О.П. Ляска, А.Г. Істомліна-Напорчук, 2016

Таким чином, основними підструктурами в структурі готовності є:

1. Рефлексивна підструктура:
 - рефлексія способів і методів діяльності,
 - рефлексія професійних умінь,
 - рефлексія професійного зростання та перспектив розвитку.
 2. Предметно-операційна підструктура:
 - уміння, що забезпечують успіх професійного зростання (самонавчання, самостійність, флексибельність та ін.),
 - ініціативна активність, мобільність та інші професійно-важливі якості,
 - оволодіння способами предметної діяльності та її інноваційним інструментарієм.
 3. Аутопсихологічна компетентність (оволодіння техніками самореалізації в професії):
 - самофутурування (Н.С. Глуханюк), проектування (О.І. Суббето),
 - освоєння продуктивного, фасилітаційного спілкування,
 - навички і прийоми професійного самозбереження, соціопрофілактика емоціонального вигорання.
- Саме тому організація процесу формування професійно-педагогічної готовності майбутнього інженера-педагога повинна зосередитися навколо наступних завдань:
- вирощування суб'єктного потенціалу студента;
 - стимулювання надситуативної активності;
 - актуалізації рефлексії власної діяльності;
 - навчіння прийомам самодетермінації – самоврядності, самовихованню, самотворенню;
 - освоєння технік самореалізації в професії;
 - засвоєння фасилітаційних методів і прийомів взаємодії.

Як бачимо, розв'язання всіх перелічених задач передбачає опору на внутрішній потенціал суб'єкта [4], на його готовність долати невдачі і робити над собою зусилля, на прагнення досягти значущих результатів. Іншими словами, акцент ставиться на процеси самореалізації, активність людини долати труднощі, прагнення бути успішним.

Розвиток особистості в сучасній психолого-педагогічній науці (Ю. Забродін, Л. Кравченко, С. Рубінштейн, В. Ягупов) розуміють як вибір (автономний і незалежний) і осмислення суб'єктом різних інновацій. Ситуація вибору породжує варіанти рішення, опосередковані деяким орієнтаційним полем. Розв'язання задач і саморух індивіда до конкретної мети потребує зовсім іншого виду діяльності педагога - педагогічної допомоги і супроводу, і аж ніяк не педагогічного впливу. Супровід трактується нами як помірна допомога студенту у формуванні орієнтаційного поля розвитку, відповідальності за власні дії.

М.І. Губанова вважає, що «педагогічний супровід» пов'язаний з таким поняттям, як «педагогічна допомога», «психолого-педагогічна підтримка», «співробітництво», «соціальна фасилітація». Вона зазначає: «Їх об'єднуючою основою можна вважати спрямованість на створення сприятливих умов, безпечного середовища, необхідного для розвитку і саморозвитку дітей, що сприяють досягненню і продуктивності спільної діяльності та (або) прискорюючий процеси розкриття та реалізації особистісного потенціалу учасників взаємодії» [2].

Т.О. Строкова виділяє п'ять видів педагогічної допомоги:

а) заміщення – при найменших труднощах, які виникають у дитини, педагог сам робить за нього ту чи іншу роботу, тобто «заміщає» його, наприклад, дає відповідь на свої ж запитання, розв'язує завдання, пояснює причини подій або говорить, як треба правильно вчинити в тій чи іншій складній ситуації;

б) заклик до наслідування («роби, як я») – вчитель показує, демонструє які-небудь прийоми і зразки (рефлексивності, компетентності, демократизму відносин або спілкування), які служать наочним прикладом для учня. Учень повинен відтворити продемонстровані педагогом зразки, прийоми або рішення;

в) співробітництво – вчитель і учень спільно обговорюють навчальні, особисті чи інші життєві скрутні для учня ситуації, разом шукають з них вихід; вчитель допомагає учневі усвідомити суть проблеми, оцінити свої можливості, вибирати найкраще з можливих рішень;

г) ініціювання – його суть можна сформулювати словами М. Монтесорі: «Допоможи мені це зробити самому, нічого не роби за мене, направ в потрібне русло, підштовхни до рішення, а решту я зроблю сам». По суті, вчитель за допомогою навідних запитань організовує евристичну або дослідницьку діяльність учнів, створює необхідні умови для вибору шляху або способу вирішення освітніх завдань;

д) випередження – попередження невірних кроків або рішень, випередження можливих помилок дитини, оскільки, не маючи досвіду, учні не віддають собі звіт в тому, які наслідки матимуть їхні дії, вчинки або слова, не можуть оцінити складних відносини [9].

Постановка завдання. Обґрунтувати концептуальні положення використання у вищій школі однієї з особистісно-орієнтованих технологій – технології педагогічного супроводу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Психолого-педагогічний супровід в нашому розумінні – це родове, загальне поняття, «допомога» і «підтримка» – його видові частини. Механізмами реалізації супроводу ми вважаємо рефлексію, фасилітацію і суб'єкт-суб'єктні відносини. Умовами супроводу ми вважаємо співпрацю, тобто спільне планування, підготовку, проведення, аналіз цілеспрямованої, особистісно значущої емоційно забарвленої, творчої діяльності. Предметом психолого-педагогічної підтримки є процес спільного зі студентом визначення його професійних інтересів, шляхів подолання проблем, створення ситуацій успіху в освоєнні професії.

Система супроводу розглядалася за наступною схемою: проведено концептуальне обґрунтування психолого-педагогічного супроводу; розроблена програма психолого-педагогічної підтримки суб'єктів професіоналізації; спроектовані техніки і технології оперування.

Концепція супроводу заснована на трьох провідних ідеях. Перша ґрунтується на гуманістичному постулаті про активізацію саморозвитку людини в умовах спеціально організованого середовища. Друга стосується методів взаємодії зі студентом: від методів впливу до системи підтримки в прийнятті ним рішення. Третя ідея вказує на необхідність профілактики деструктивного розвитку професіонала вже в студентські роки, допомога йому в подоланні бар'єрів розвитку і ригідних професійних і соціально-культурних установок.

Розробка програми зосереджена навколо найбільш типових проблем студентів інженерно-педагогічних спеціальностей:

- наявності у них ригідних установок і жорстких стереотипів;
- недостатньою сформованістю у них своєї професійної ідентичності;
- відсутності навичок рефлексивної педагогічної діяльності;
- проявами негативного ставлення до реалізації творчості у навчанні та в професійно-педагогічній діяльності, споживчим ставленням до навчання і життя в цілому [1].

Програма супроводу спрямована на формування у студентів впевненості у своїх силах, на перспективи професійної освіти і майбутньої інженерно-педагогічної діяльності, готовності до подолання бар'єрів, криз, складнощів у конструктивному професійному розвитку; готовності прийняти відповідальність за свою професійну кар'єру.

Технології психолого-педагогічного супроводу відбиралися нами за принципом «не змінювати, а спонукати» до активного позитивного вирішення завдань – навчальних, дослідницьких, професійних, тобто це інноваційні навчальні технології, техніки і методики (ігрові, діалогові, тренінги та ін.). Різноманітність технік і технологій, що активізують професійний розвиток, визначалися як специфікою вузівської підготовки, так й індивідуальною траєкторією оволодіння професійною діяльністю конкретними студентами інженерно-педагогічної спеціальності.

Напрямами супроводу виступають: навчання вибору; створення орієнтаційного поля розвитку; навчання подоланню труднощів; зміцнення і розвиток позитивного мислення й установки на успіх.

У процесі психолого-педагогічного супроводу професіоналізації майбутніх інженерів-педагогів ми виділяємо наступні функції:

- діагностична – збір даних про плани та наміри студентів щодо відповідності майбутній професії, вивчення їх інтересів, мотивів; вивчення міжособистісних відносин в групі; виявлення бар'єрів, труднощів, проблем, з якими зіштовхуються студент при освоєнні педагогічної діяльності; відстеження таких характеристик, як стресостійкість, рефлексія, тривожність;
- пошукова – виявлення ресурсів і можливостей для вирішення типових проблем студентів: на адаптацію до нового соціально-освітнього середовища, формування індивідуального стилю навчально-професійної діяльності, на оволодіння наукового методу пізнання і на подолання ригідних соціально-культурних і педагогічних установок і стереотипів. Для вирішення пошукових задач будується модель підготовки професіонала з переходом від методів впливу до системи підтримки, спонукання та стимулювання студента до перетворення самого себе, свого внутрішнього потенціалу;
- операційно-технологічна – практична реалізація програми через такі техніки і технології психолого-педагогічного супроводу, які не змінюють, а спонукують до подолання труднощів в навчально-професійної діяльності, до вирішення проблем особистісного та професійного розвитку і зростання. До таких ми відносимо техніки самореалізації (самофутурування в професію, фасиліційного спілкування, навчання прийомам самозбереження); супервізирство як метод усвідомлення і концептуалізації власного досвіду в оволодінні професією; рефлексивний тренінг; ігрова технологія та ін.;
- аналітична – аналіз результатів виконання програми, корекція відхилень в процесі її здійснення, пошук шляхів вдосконалення умов для саморозвитку суб'єкта професіоналізації.

Складність розробки і застосування запропонованої технології в широкій педагогічній практиці пояснюється тим, що супровід, будучи абстрактним типом соціальної норми і досить складним психолого-педагогічним феноменом, вимагає при впровадженні дотримання глибокого внутрішнього порядку та системності. Ф.І. Кевля справедливо вказує, що підтримка вимагає від педагога великої віддачі, володіння психотерапевтичними навичками і технологією довірливого діалогу. Реалізувати педагогічне завдання такого високого системного рівня може лише спеціально підготовлений викладач, який володіє професійно-технологічною культурою і психологічною компетентністю. Перш за все, психолого-педагогічний супровід професійного становлення студентів пов'язаний з розширенням функціонально-рольового репертуару педагога [5]. Викладач задля створення ситуацій успіху, що спонукає до самореалізації та розвитку активності, до створення навчально-професійних ситуацій, які забезпечують у студента суб'єктну позицію, повинен уміти втілювати такі нові рольові функції:

- експерта, інтерпретатора, а не просто транслятора знань;
- тренера, інструктора;
- організатора, ініціатора дій, координатора спільних зусиль;
- фасилітатора, порадника, консультанта, супервізора;

- генератора ідей;
- еталону, зразка гідності, успішності, коректності.

Основним завданням психолого-педагогічного супроводу суб'єкта професійного становлення є розширення його суб'єктного досвіду, допомога в усвідомленні свого професійного призначення, набуття професійної компетентності. Його розв'язання в процесі супроводу можливе через наступні аспекти сумісної взаємодії – педагогічні, психологічні, організаційні, дидактичні, технологічні, методичні, соціальні. За своєю суттю, – це той спектр завдань, які виступають змістовою основою в підготовці студентів інженерно-педагогічних напрямів до професійно-педагогічної діяльності (рис.1)

Психолого-педагогічний супровід суб'єкта професіоналізації буде ефективним, якщо відповідатиме наступним вимогам:

- 1) враховує природні психологічні властивості людини та її інтелекту;
- 2) спирається на внутрішні ресурси особистості, а не на зовнішньо зорієнтований примус;
- 3) інтенсифікує мотиваційні ресурси творчого розвитку особистості в її прагненні до самоактуалізації та самореалізації в обраній професії.

Зрозуміло, від викладача інженерних дисциплін «метод супроводу» вимагає великих інтелектуальних і емоційних зусиль, його ефективність залежить від якості суб'єктності педагога, від масштабу його особистості, діапазону його професійного мислення, від культури управління пізнавальною діяльністю студентів.

Впровадження в освіту технологій супроводу вимагає становлення суб'єктів незалежності не тільки від педагога, а й від студента. Робота студента в самостійному режимі вимагає від нього культури інтелектуальної праці, активності, ініціативи, зміни особистісних орієнтацій та мотиваційних установок. Всі особистісно-зорієнтовані технології базуються на синергетичному постулаті про самоорганізацію людської свідомості. Саме

Соціальні	Педагогічні	Психологічні
<ul style="list-style-type: none"> – вчити усвідомленню соціальної значущості праці інженера-педагога; – допомагати засвоювати інноваційні норми і зразки соціального досвіду (поведінка, спілкування та ін.) – допомагати оволодівати способами та механізмами соціальної адаптації. 	<ul style="list-style-type: none"> – вчити долати бар'єри, стереотипи, негнучкі установки; – формувати домінування намагання до успіху над уникненням невдач; – спрямування на професійний саморозвиток і самовиховання не лише у вузі, але і в процесі всього подальшого життя; – забезпечувати емоційну забарвленість життя студентів, позитивний стиль життя педагогічного колективу. 	<ul style="list-style-type: none"> – формувати позитивну учбову мотивацію, пізнавальний інтерес; – спонукати до проявів суб'єктної позиції; – навчати всім видам рефлексії; – орієнтувати в реальному навчальному процесі на перспективу позиції ї самореалізації; – змінювати позицію у відношенні до педагогічної діяльності.
Організаційні	Дидактичні	Технологічно-методичні
<ul style="list-style-type: none"> – створювати умови для фасилітаційної взаємодії; – розвивати технологічні вміння і навички інженерно-педагогічної діяльності; – створювати умови, що забезпечують оволодіння студентами продуктивними прийомами педагогічної діяльності. 	<ul style="list-style-type: none"> – розвивати загальнонаукові компетентності, що сприяють розумінню технологічних процедур інтелектуальної праці; – розширювати уявлення про різні моделі професійно-педагогічного розвитку; – засвоювати інноваційні технології педагогічної діяльності; – допомагати здобувати практико-зорієнтований досвід в розширенні сфери професійно-педагогічної компетентності. 	<ul style="list-style-type: none"> – обирати методи і форми взаємодії; – добирати інструментарій і засоби підготовки; – навчати прийомам і технікам здоров'язбереження; – відпрацьовувати навички співпраці і сумісної активності; – створювати атмосферу позитивної взаємодії.

Рис.1. Конкретизація задач психолого-педагогічного супроводу

ці технології здатні створити умови для прояву такої свідомості і вказати орієнтири особистісного потенціалу самоорганізації. Цільова установка педагога – «з предметом до студента» – змінюється на установку – «зі студентом до предмета». Наслідком такого освітнього процесу є розгортання суб'єктності самого студента. З позиції технології супроводу студент розглядається як активний, самостійно моделюючий власну діяльність в педагогічній взаємодії. Працювати в такому режимі зможе тільки той студент, котрий змінив споживацьку позицію на активну, той, у кого з'явилася готовність взяти на себе відповідальність за свою учбову діяльність, той, хто здатен до самоактуалізації. Перехід до нової якості освіти можливий тільки на основі становлення суб'єктності обох учасників освітнього процесу. Суб'єктність виступає основою для конструктивної професіоналізації у професійному навчанні.

Таким чином, ефективність психолого-педагогічного супроводу студентів в їх професійному становленні по суті зводиться до двох проблем:

- готовності студента до роботи в режимі розвитку та саморозвитку себе як професіонала з опорою на свій внутрішній потенціал;
- готовності викладача надати допомогу суб'єкту в цьому розвитку через створення орієнтаційного поля розвитку, відповідальність за дії в якому суб'єкт несе сам.

Насамперед, викладач повинен створити комплекс організаційних, педагогічних і психологічних умов, що забезпечуватимуть ефективність професійного розвитку студента, тобто зростання суб'єктності і професійної свідомості. Багаторічна робота по формуванню професійної готовності інженера-педагога дозволила нам розробити наступний комплекс організаційно-педагогічних умов.

Педагогічні умови:

- проблематизація змісту професійно-педагогічної діяльності, тобто осмислення, аналіз і усунення неефективних і непродуктивних прийомів роботи у своїй майбутній діяльності; засвоєння інноваційних форм, методів, засобів і застосування їх в практичній роботі; самоаналіз ригідних, відсталих соціокультурних і педагогічних установок; використання ціннісних орієнтацій і подолання бар'єрів і стереотипів професійної інженерно-педагогічної діяльності;

- фасилітаційна спрямованість діяльності педагога;
- орієнтація на успіх і його досягнення, створення доброзичливої атмосфери на навчальних заняттях і відповідного стилю взаємодії;

- психолого-педагогічна та агроінженерна компетентність викладача;

- захоплене ставлення до викладання;

- надання кожному студенту права вибору своєї позиції, ролі, форми участі та ін.

Організаційні умови:

- обов'язкове включення в освітній процес матеріалу педагогічної спрямованості;

- використання комплексу практико-орієнтованих засобів, спрямованих на навчання технікам і процедурам самореалізації та самозбереження (техніка самофутурування; прийоми супервізорства, профілактика емоційного вигорання і зміцнення саногенного мислення);

- використання моніторингу процесу професіоналізації, тобто відстеження інформації про поточні процеси становлення та здійснення професійної діяльності студентів на всіх етапах його підготовки.

Психологічні умови:

- відповідність змісту освітньої програми індивідуальним особливостям студентів;

- цілеспрямована робота з розвитку інженерно-педагогічної свідомості студентів;

- зміцнення саногенного мислення, подолання помилок і ригідних установок в процесі розвитку аутопсихологічної компетентності;

- формування оптимістично успішної професійної перспективи, профілактика емоціонального вигорання.

Ми вважаємо, що саме на етапі підготовки майбутнього інженера-педагога в умовах вузу доцільно розробляти і впроваджувати знання про взаємодію професії та особистості, оскільки психологічне навантаження, зміна звичок, неготовність виконувати посадові обов'язки в процесі роботи можуть викликати у молодого фахівця глибоке розчарування, нервовий зрив і навіть спровоковані екстремістську поведінку та деструктивні вчинки. Ось чому ми вважаємо за необхідне здійснювати роботу з підвищення самооцінки студентів; формування у них мотивації досягнення; розвитку рефлексії власної поведінки з опорою на інтернальний локус контролю; навчання прийомів самозбереження через засвоєння змісту навчальних курсів «Психологія», «Професійно-педагогічна діяльність інженера-педагога», «Педагогіка», «Вступ до спеціальності»; навчання прийомів фасилітаційного спілкування та побудови діалогу в процесі вивчення змісту всіх навчальних дисциплін; оволодіння прийомами і способами рішення педагогічних конфліктів через тренінгові програми в системі вузівської підготовки.

Висновки та пропозиції. Реалізація системи психолого-педагогічного супроводу процесу професіоналізації майбутнього інженера-педагога протягом тривалого часу дозволила визначити наступне.

Психолого-педагогічний супровід – це комплексна технологія, яка забезпечує створення умов для успішного професійного становлення та ефективного оволодіння інноваційним педагогічним інструментарієм, прийняття конструктивних рішень в різних ситуаціях професійного та життєвого вибору, активізації саногенного мислення як передумови майбутньої ефективної інженерно-педагогічної діяльності, профілактики професійних криз, емоційного вигорання, психологічної інкапсуляції, конфліктних стратегій поведінки, розвитку інтернальності в цілому і відповідальності за своє фізичне і психічне здоров'я.

Основні напрямки супроводу – це навчання вибору; створення орієнтаційного поля розвитку; зміцнення і підвищення самооцінки; робота над педагогічними помилками, соціокультурними стереотипами, застарілими ригідними установками; створення оптимістичної професіональної перспективи і установки на успіх, перемогу, мажор, на подолання складних обставин життя і професії.

Формами реалізації супроводу та підтримки процесу професіоналізації виступають:

- супервізорське консультування;

- самофутурування як спосіб формування професійного майбутнього;

- тактики і прийоми професійного самозбереження, зокрема фасилітаційного спілкування;

- драматизація і програвання своїх помилок і недоліків, ігри для вирішення конфліктів та ін.;

- тренінги з усвідомлення і розв'язання психічних синдромів.

Щоб мати ефективні результати, психолого-педагогічний супровід має бути ретельно відпрацьований як з позицій теоретико-методологічного обґрунтування, так і технологічного забезпечення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Белухин Д.В. Основы личностно-ориентированной педагогики / Д.В. Белухин. – М.-Воронеж, 1996. – 317 с.
2. Губанова М.И. Педагогическое сопровождение социального самоопределения старшеклассников: теория и практика подготовки учителя / М.И. Губанова. – Кемерово, 2002. – С. 57.
3. Дурай-Новакова К.М. Формирование профессиональной готовности к педагогической деятельности: автореф. дис. ... д-ра пед. наук / К.М. Дурай-Новакова. – М., 1983. – 32 с.
4. Казакова Е.И. Комплексное сопровождение развития учащихся в образовательном процессе (аналитические материалы) / Е.И. Казакова. – СПб, 1998. – 213 с.
5. Кевля Ф.И. Педагогика прогнозирования личностного развития ребёнка / Ф.И. Кевля. – М.: Вологда, 1999. – 157 с.
6. Кічук Н.В. Формування творчої особистості викладача / Н.В. Кічук. – К.: Либідь. – 1991. – 96 с.
7. Кравченко Л.М. Наукові основи підготовки менеджерів освіти у системі неперервної педагогічної освіти: дис. ... д-ра пед. наук: спец. 13.00.04 / Любов Миколаївна Кравченко. – Полтава, 2009. – 401 с.
8. Сластенин В.А. Педагогика: учебное пособие для студ. высш. пед. учеб. завед. / В.А. Сластенин, И.Ф. Исаев, Е.Н. Шиянов; под ред. В.А. Сластенина. – М.: Изд. центр "Академия", 2002. – 576 с.
9. Строкова Т.А. Педагогическая поддержка и помощь в современной образовательной практике // Педагогика, 2002, №4. – С. 20-27.
10. Морозова О.П. Развитие профессиональной деятельности в системе непрерывного педагогического образования: дис. ... д-ра пед. наук / О.П. Морозова. – Барнаул, 2002. – С. 29.
11. Ягупов В.В. Педагогика: навч. посіб. / В.В. Ягупов. – К.: Либідь, 2002. – 560 с.

О.П. ЛЯСКА, А.Г. ИСТОМЛИНА-НАПОРЧУК. АКТИВИЗАЦИЯ САМОРАЗВИТИЯ БУДУЩЕГО ИНЖЕНЕРА-ПЕДАГОГА В ПРОЦЕССЕ ЕГО ПРОФЕССИОНАЛИЗАЦИИ СРЕДСТВАМИ ПЕДАГОГИЧЕСКОГО СОПРОВОЖДЕНИЯ

Резюме. Статья раскрывает концептуальные положения развития готовности будущего инженера-педагога к педагогической деятельности через раскрытие его внутренних возможностей. Предлагается к использованию в высшей школе технология педагогического сопровождения, которая соответствует субъектности личности, создает для нее ориентационное поле развития и среду подготовки к профессиональной деятельности.

Ключевые слова: инженер-педагог, профессионально-педагогическая подготовка, технология педагогического сопровождения, субъектность, готовность к деятельности, ориентационное поле развития.

O.P. LYASKA, A.G. ISTOMLINA-NAPORCHUK. ENHANCING SELF-DEVELOPMENT FUTURE ENGINEER-TEACHER IN THE PROCESS OF PROFESSIONALIZATION MEANS OF PEDAGOGICAL SUPPORT

The summary. The article exposes the conceptual provisions of readiness of future engineers-teachers for teaching activities through disclosure of its domestic capacity. It is proposed to use technology in higher education pedagogical support that meets the subjectivity of the individual, creates the orientation field of environment and preparation for professional activities.

Key words: engineer, teacher, vocational teacher training, technology pedagogical support, subyektnist, willingness to work, orientation field development.

Рекомендовано до друку.

Д-р. пед. наук, проф. В.М. Руденко.

Одержано редакцією 09.02.2016 р.

УДК: 378: [37. 011. 31: 37. 041]

С.М. ХАТУНЦЕВА

САМОРЕАЛІЗАЦІЯ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ДО САМОВДОСКОНАЛЕННЯ

Резюме. У статті проаналізовано проблему самореалізації особистості в процесі формування в майбутніх учителів готовності до самовдосконалення. Встановлено, що розвиток творчого потенціалу студента сприяє продуктивності навчальної діяльності та самовдосконаленню. Показано, що процес самореалізації майбутнього вчителя обумовлений внутрішніми переконаннями і спрямований на об'єктивну реальність. Обґрунтовано, що самореалізація є активним процесом розвитку особистості і результатом самовдосконалення особистості.

Ключові слова: самореалізація, саморозвиток, самоактуалізація, особистісний потенціал, майбутній учитель, самовдосконалення.

© С.М. Хатунцева, 2016